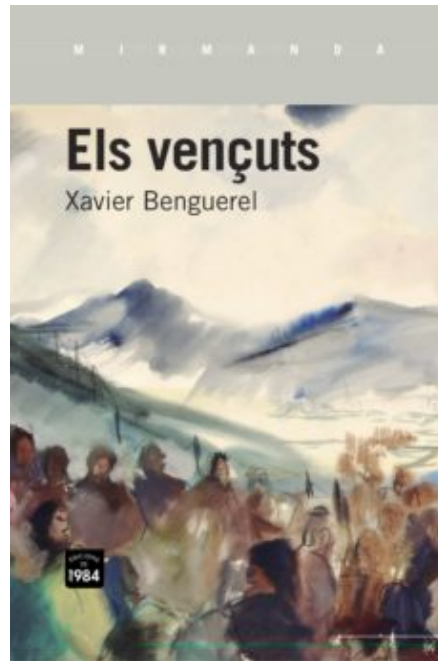

CLUB DE LECTURA

Curs 2023-2024

XAVIER BENGUEREL ELS VENÇUTS

Tertúlia: dilluns, 20 de maig a les 18,30 h.

L'AUTOR:

Xavier Benguerel i Llobet va néixer a Barcelona, concretament al barri del Poblenou, el 3 d'agost de 1905 en el si d'una família que es dedicava a l'art de l'estampació tèxtil. Va morir a Barcelona, el 19 de desembre de 1990.

L'ambient familiar i el del Poblenou, barri on va viure de manera continuada durant 33 anys, i on va tornar després de l'exili, van marcar de manera notable el seu treball com escriptor, especialment en els primers anys de la seva producció.

Als cinc anys, va entrar a l'Escola de l'Aliança del Poblenou, dels set als deu, al col·legi dels Germans de la Doctrina Cristiana, de Manlleu. Als deu anys, va ingressar a les *Écoles Françaises* de la Gran Via de Barcelona cosa que li va permetre conèixer a fons la llengua francesa i posteriorment fer traduccions de clàssics com La Fontaine.

Als quinze anys, va publicar en català el conte "El mar", al diari La Publicitat i el 1924, quan tenia 19 anys, amb Salvador Roca, va editar la revista Poble Nou. El 1927 participà als Jocs Florals de Barcelona. El 1929, va debutar en la novel·la catalana amb la publicació de *Pàgines d'un adolescent*, que li va merèixer el premi Les Ales Estesés. El 1930, es va casar amb Rosa Godó i Gabarró i van tenir dos fills, Xavier i Leopold.

El 1936, Xavier Benguerel es va encarregar de serveis administratius de la Institució de les Lletres Catalanes. Durant la Guerra Civil, i a les ordres del comissari de propaganda i escriptor Rafael Tasis, redactà textos propagandístics d'exaltació al combat. A l'exili, en els primers mesos a França, al castell de Roissy-en-Brie, va coincidir amb els escriptors Bartra, Trabal, Oliver, Guansé, Jordana, Calders, Rodoreda i Murià procedents en part del grup de Sabadell.

Gràcies al Servei d'Evacuació dels Refugiats Espanyols, es va embarcar cap a Buenos Aires amb destinació final a Santiago de Xile. Va crear el Laboratorio Benguerel, SL. de productes farmacèutics que li van proporcionar grans beneficis econòmics i la possibilitat de dedicar-se a la literatura de manera professional.

Durant l'exili va publicar *Sense retorn* i *La màscara* i el 1947 va fundar l'editorial El Pi de les Tres Branques –juntament amb Joan Oliver– a Santiago de Xile.

El 1954 va tornar a Catalunya i un any després, el 1955 amb l'escriptor i editor Joan Sales van crear El Club dels Novel·listes, on publicà el primer volum de la col·lecció amb la novel·la *El testament*. Van seguir altres obres seves com *Sempre és demà*, *Els altres*, *Apassionata*, *Gorra de plat...*

Li agradava definir-se com un escriptor i traductor d'ofici. És conegut sobretot pel seu retrat de l'evolució del Poblenou a *Pàgines d'un adolescent* (1929), *Suburbi* (1936), *Icària, Icària* (1974), *I tu, qui ets?* (1989) i per les seves novel·les sobre l'exili i el retorn *Els fugitius* (1956), *Els vençuts* (1969) i *Llibre del retorn* (1977).

Va traduir Edgar Allan Poe, Paul Valéry, Pablo Neruda, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Stéphane Mallarmé, Charles Baudelaire i totes les faules de La Fontaine.

Va rebre nombrosos premis: Les Ales Estesés 1929 per *Pàgines d'un adolescent*, i després, el Premi Sant Jordi 1952 per *La família Rouquier*, Planeta 1974 per *Icària, Icària*, Crítica Serra d'Or 1978 per la traducció de les Faules de La Fontaine, la Creu de Sant Jordi 1985, i el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 1988.

L'OBRA:

Els Vençuts és una obra estructurada en dues parts: “Els fugitius” i “La fam i les fúries”, precedides d'un apartat en el qual sota el títol “Precedents” l'autor fa una sèrie de consideracions relatives a la naturalesa d'aquest llibre, a la seva gènesi i a allò que espera aconseguir en el lector. Una part, aquesta darrera, que cal llegir amb atenció.

En realitat *Els vençuts* és un llibre escrit el 1969 i que reescriu part d'allò que ja podíem llegir en *Els fugitius* escrit tretze anys abans, el 1955, i publicat el 1956. En aquesta ocasió Benguerel entra de ple en els episodis relatius als camps de concentració de França, cosa que no es feia en *Els fugitius* i també aprofita la major obertura de la censura vigent a inicis dels 70 respecte als anys 50.

En referir-se a aquestes dues versions centrades en la pròpia experiència personal de l'exili, Xavier Benguerel en les seves Memòries diu “quan l'any 1955 vaig publicar *Els fugitius*, allò que era rigorosament històric, va ser objectat d'excessivament literari. Tal com ho he imaginat recentment en *Els vençuts*, ha estat jutjat d'absolutament versemblant i lògic”.

Si intentem pensar perquè la segona versió, novel·lada, és més crua i versemblant, cal que no oblidem que la censura en aquest moment s'havia relaxat i que, en afegir-hi els episodis relatius als Camps de concentració de França, tot esdevé més dur.

En la primera part de *Els vençuts*, el protagonista rep el nom de Joan Pineda però les experiències que explica són les que va viure Benguerel en fugir de Barcelona amb un camió de la Conselleria de Cultura, de Barcelona a Girona, de Girona a Agullana, d'Agullana a les Illes, de les Illes al Voló, a Perpinyà, a Tolosa... El que s'explica aquí és un periple viscut pel propi autor i per una colla d'intel·lectuals catalans que patiran la fam més absoluta, que seran menystinguts pels gendarmes però en ocasions també coneixeran la solidaritat d'alguns francesos que els ajudaran a anar endavant.

És el relat d'una aventura estremidora i les descripcions que fa Benguerel sobre aquest èxode són impactants i ens submergeixen en un ambient de desolació absoluta.

El protagonista de la segona part titulada “La fam i les fúries” és l'Oriol, un home que acaba al camp de la platja de Saint Cyprien amb dos companys més. En aquest cas l'arribada al camp no és voluntària, sinó obligada pels gendarmes que els confinen allà i que castiguen amb extrema duresa qualsevol intent de fugida. La fam, la fred, el comportament despietat dels senegalesos, la pèrdua progressiva de l'esperança, el fet d'adonar-se que per als francesos eren una molèstia que calia treure's de sobre de qualsevol manera, configuren un relat que sovint acaba sent asfixiant pel lector.

Benguerel sempre va defensar que, pel fet d'haver estat protagonista d'aquells fets, havia de publicar-los i afegia:” Si en la lectura d'aquest llibre d'ara el lector no s'adona que moltes de les seves pàgines han estat escrites anguniosament, amb pols enfebrat i una tremenda i incalculable recança, consideraré fallida la meva intenció”

